

Ook dit is Afrika: het uitgaansleven in Maputo. Foto HH

Niet helemaal of helemaal niet legaal in Mozambique

Femke van Zeijl blogt over boven- en onderwereld in Maputo

► Een journalistiek boek en artikelen schrijven in Afrika, hoe gaat dat?

► Schrijfster Femke van Zeijl blogt de komende maand vanuit Mozambique.

Door FEMKE VAN ZEIJL
MAPUTO. De eerste vriendschap die ik sloot in Maputo, was met een dief. Hij was ook journalist, medewerker bij een non-gouvernementele organisatie, muziekproducer en zanger. Bovendien was Don een meestersverteller, dus van zijn criminele loopbaan werd ik me pas veel later bewust.

Dat was toen ik weer eens in de Mozambikaanse hoofdstad arriveerde en hem trof met een kaal hoofd. Iedereen in Mozambique weet dat je in de bak hebt gezeten als je een tijdje niet bent gesignaleerd en dan ineens opdrukt zonder haar. In de gevangenis houden ze niet van de dreadlocks die Don in zijn krullen draaide.

Hij was natuurlijk volkomen onschuldig aan de inbraak waarvan hij werd beschuldigd. Ook de volgende keren dat hij in de gevangenis belandde, waren het altijd grote misverstanden, beweerde hij. Vertrouwen doe ik hem voor geen meter, dat weet-ie, maar hij is de ideale informant en ook nog eens intelligent en onderhoudend gezelschap. Hij kent als geen ander de sluiptwegen van het dagelijks leven in de stad.

Dons levenswandel confronteerde me voor het eerst met hoezeer de boven- en onderwereld in Mozambique met elkaar zijn verweven – en niet alleen daar.

Want dat is ook Afrika, en dat wil ik laten zien. In 2008 leven er voor het eerst meer wereldburgers in de stad dan op het platteland en het aantal stedelingen in sub-Sahara Afrika zal in minder dan een generatie verdub-

belen. Toch blijft het overheersende westerse beeld van Afrika dat van strohutten, wilde dieren en mensen ver weg van de 'beschaving'. Om dat beeld bij te stellen duik ik in de nieuwe realiteit van Afrika: het stadsleven op het continent. Daarvoor woon ik de komende anderhalf jaar in zes verschillende Afrikaanse steden, waar ik me steeds zal concentreren op een ander aspect van de stedelijke samenleving.

Tot eind augustus woon ik in Maputo. Het is mijn tweede verblijf in het kader van mijn nieuwe boek over urbanisering in Afrika. Ik zal mij hier concentreren op de clandestiene wereld. Alles wat niet helemaal – of helemaal niet – legaal is of gemarginaliseerd: van zwarte handel tot prostitutie en van gestolen auto's tot drugs. Niet zozeer omdat de criminaliteit in Mozambique groter is dan in andere Afrikaanse landen; hoewel er de laatste tijd in Maputo wel een verontrustende stijging is van het aantal gewapende overvallen.

Zo waren de *avenidas* van de stad begin deze maand nog het toneel van een dramatische achtervolging waarbij de politie drie rovers die tweeduizend meticals (52 euro) hadden buitgemaakt in een kantoor in het centrum van Maputo, waarbij een van de dieven werd doodgeschoten. De stijgende criminaliteit is wel degelijk een veelbesproken onderwerp in de stad. Maar in vergelijking met bijvoorbeeld Johannesburg waar je op veel plekken beter niet in je entje over straat kunt, is Maputo nog een oase van veiligheid.

De belangrijkste reden om juist in de hoofdstad van Mozambique voor dit onderwerp te kiezen, is dat deze stad voor mij het meest bekende terrein in Afrika is en ik er sneller mijn weg denk te kunnen vinden in de 'onderwereld'. Maputo is een thuiswedstrijd.

Mozambique was jaren geleden het eerste Afrikaanse land dat ik bezocht, en ik was op slag verliefd. Wat dat be-

treft kan ik me de keus van Willem-Alexander en Máxima, met hun vakantiehuis op het eiland voor de kust bij Maputo, levendig voorstellen. Waar ik ook rondzwierf in Afrika, ik kwam hier steeds terug. Hier ken ik de meeste mensen, hier woont mijn beste vriendin, de Mozambikaanse Ana, en hier weet ik wie ik aan moet spreken voor de juiste contacten.

Want Don is niet mijn enige kennis met ervaring in de (kleine) criminaliteit. Ik weet wie ik moet aanspreken als ik iets wil weten over drugsdealertjes. En ik ken de jongen die in gestolen mobiele telefoons uit Zuid-Afrika handelt. En ik drink menig 2M-biertje in de bar in het oude havengebied waar de jonge vrouwen een stuk pizza eten voordat ze naar de striptent gaan om een klant aan de haak te slaan.

Sinds 1992 is het vrede in Mozambique, na een oorlog van zeventien jaar die 1,5 miljoen mensen het leven kostte en waarvoor een tiende van de bevolking het land uitvluchtte. Sindsdien gaat het economisch steeds beter met de voormalige Portugese kolonie die in 1975 onafhankelijk

Femke in Afrika

Freelancejournaliste Femke van Zeijl (36) reist door Afrika bezuiden de Sahara om reportages te schrijven. Anders dan veel collega's blijft zij weken op dezelfde plek en keert graag meerdere keren terug. Ze wil nu een boek schrijven over de verstedelijking van Afrika.

De komende twee jaar woont ze in Maputo, Mozambique (juli/aug) Goma (okt), Congo (winter 2009), Jinja, Oeganda (voorjaar 2009) Ibadan, Nigeria (zomer 2009) In april woonde ze in Luanda, Angola.

Onderdeel van het project is een weblog over haar werk.

werd. De afgelopen jaren kende Mozambique een economische groei van gemiddeld 8 procent.

Mozambique heeft een redelijk stabiel, democratisch gekozen regime, hoewel corruptie er nog steeds schering en inslag is. Dat de vorige president Joachim Chissano in 2002 niet meer aantrad voor een nieuwe termijn als president, ook al had hij hier wettelijk het recht toe, heeft bij de internationale gemeenschap wel vertrouwen gewekt. De nationale munt metical is inmiddels vrij koersvast en Mozambique wordt gezien als een succesverhaal in Zuidelijk-Afrika.

Aan de andere kant is de werkloosheid 60 procent en voelen ook de Mozambikanen de gevolgen van de stijgende brandstof en voedselprijzen. In februari braken er nog rellen uit in verschillende steden omdat de overheid de ritprijs voor de *chapas*, het lokale openbaar vervoer van minibuses, met 50 procent wilde verhogen. Voor een groot deel van de stadswoners in Maputo is het dagelijks leven nog steeds een worsteling. Met een overheid die het niet zo nauw neemt met de regels, is de neiging van burgers om dit wel te doen niet altijd even groot.

Op die manier wil ik de invalshoek van mijn zedenschets over de clandestiene kant van Maputo ook invullen. In mijn journalistieke werk richt ik me zelden op grote bazen en hotemetoten, en ook nu zal ik dat niet doen. De grote drugsbaronnen en megacriminelen interesseren me niet zo. Gewone mensen vind ik veel boeiender: kruimeldieven, kleine drugsrunners, de koopvrouwen die op de markt ook af en toe een gestolen strijkijzer verhandelen. Mensen als Don die het hoofd boven water weten te houden, marchanderend in de schemerzone van wat wel en wat niet wettelijk is toegestaan of maatschappelijk is geaccepteerd.

Volg Femke's avonturen op nrcnext.nl/citylifeafrika

► op nrcnext.nl

Cd van de Week

Dirty Pretty Things

Laat het voor eens en altijd gezegd zijn dat Carl Barat er heel wat meer van bakt dan zijn oude Libertines-maatje Pete Doherty, schrijft recensent Jan Vollaard. Luister maar naar de cd *Romance At Short Notice Vertigo*, waarop Barat meer dan ooit klinkt als de artistieke nazaat van The Clash-zanger Joe Strummer. De muziek varieert van frivool in het huppeldeuntje met lalala-koor Plastik hearts tot uiterst heftig in de garagerockexplosie Chinese dogs.

► De cd van Dirty Pretty Things is in z'n geheel te beluisteren op nrcnext.nl/muziek

In de weblogs

Tijd voor een andere baan?

In de vakantie nemen de meeste mensen het besluit toch maar op zoek te gaan naar een andere baan. Durf je die stap niet zo maar te nemen? Dan is het misschien goed om eens met een loopbaancoach te praten. Sietske Veer legt uit: „Werk neemt een ongelofelijk belangrijk deel in van je tijd en leven. In deze 40 tot 45 jaar (!) kunnen er momenten zijn dat het prettig is om een gesprekspartner te hebben die in een aantal gesprekken samen met jou orde op zaken stelt.”

► Meer over loopbaancoaches op nrcnext.nl/sietske

Oeps, foutje

Terwijl Obama's reis volgens strakke regie verloopt, maakte McCain een klein geografisch foutje, schrijft buitenlandredacteur Merijn de Waal op weblog 'De race van 2008'. Want sinds wanneer ligt Pakistan naast Irak?

► Bekijk de videoclip op nrcnext.nl/race2008

Engelse les in Oezbekistan

Marjolein Verhoeven en Julie Tabbers fietsen naar Peking. Als ze in Oezbekistan een plaspauze houden, stopt een busje vol studentes Engels, die dankbaar gebruik maken van twee buitenlanders om te oefenen. „Het is natuurlijk eng om met je kleine woordenschat Engels een gesprek te voeren, zeker als al je vriendinnetjes om je heen staan en om jou fouten lachen.”

► Lees verder via nrcnext.nl/fietsenpeking

Puzzel

Elke week een nieuwe '3-4-5-puzzel' van Studio Steenhuis. We zoeken onder andere: 'Afspraakje', 'Barbieman' en 'Verbleef Karel de Grote graag'.

► Klik op het puzzelstukje onderaan nrcnext.nl

Bramen en ander zomerfruit

Janneke Vreugdenhil bakt deze week zomertaarten met fruit, en de lezers van het Kokenblog doen mee. Zoals 'Bosbes uit Lent', die een clafoutis maakt „van van alles wat ik in de tuin oogst: frambozen, zwarte bessen, vlierbessen, pruimen, valappels”.

► Praat mee over zomertaarten op nrcnext.nl/kokenet

Blokker en Aaf

Het is vakantie voor de vaste columnisten van *nrc.next*. Aaf Brandt Corstius en Jan Blokker. Mis je ze? Een groot deel van de columns die ze de afgelopen maanden schreven, staat online.

► Kijk op nrcnext.nl/aaf en nrcnext.nl/blokker

altijd actueel
nieuws op de
nieuwe site
nrcnext.nl